

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. De variis Mundi Systematibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

DISPUTATIO IV.

DE SPHÆRA MUNDI.

Hucusq; de iis, quæ purè Philosophicè suère, nunc accedo ad explicanda paucula, quæ & Philosophicè & Mathematicè sunt; & ut materia subsequens clarior evadat, agam de Systematibus. Quare sit

QUÆSTIO I.

De variis Mundi Systematibus.

mæus & plurimi Arabes, ac nonnulli R. R. usque ad Clavium & Maginum, cujus Systematis speciem repræsentat figura sub littera B.

Tertium Systema similiter aquam & terram in medio Mundi ponit, & circa eam spheram Elementarem, planetas, ac Stellas fixas, diverso tamen ordine à priori, nam Plato (unde etiam dicitur Platonicum) cum Aristotele, Eudoxo, Theone, &c. immediatè ponunt Solem supra Lunam, deinde Mercurium, Venerem, Martem, ignem, Saturnum & Stellas fixas. Porphyrius verò Apullejus, Marfilius, Ficinus, Authores Libelli de Mundo ad Alexandrum & quidam Platonici, post Lunam, ac Solem, statuunt immediatè Venerem, deinde Mercurium, ac postea reliquos planetas, ut exhibet Figura sub littera C.

V.
Tertium est Platonicum.

Quartum Systema est Egyptianum, quod complectuntur etiam Vitruvius, Mariannus, Capella, Macrob. & Beda: Hoc Systema ponit terram in medio, ut superiora suo, & circa Elementa primum Cælum Lune, secundum Solis, tertium Martis, quartum Iovis, quintum Saturni, sextum Stellarum fixarum. Circa Solem verò, veluti circa centrum collocat Mercurii & Veneris Epicyclos, sed ita, ut Mercurium arctiori viâ, Venus verò laxiori circumambulet, ut aliquando infra Solem sit, aliquando supra, ex quo etiam fit, juxta hoc Systema, ut Mercurium sit aliquando terræ vicinior, aut remotior, quàm Venus, ut hæc Systematis figura demonstrat sub littera D.

VI.
Quartum Egyptianum.

Argutus hoc quidem amplectitur cum Authoribus supra allatis, discrepat tamen ab iis ex eo, quòd velit terram moveri circa proprium centrum ab Occidente in Orientem.

Quintum Systema appellatur Tychonicum ab Authore suo Tychohe Prahe nobilissimo Astronomo hujus & præteriti sæculi; ponit itaque in medio terram cum Elementis, & circa eam primò Lunam, deinde Solem, demum spheram fixarum Stellarum, ut omnium centrum sit terra, reliquorum tamen quinque Planetarum est ipse Sol; & Mars quidem ita Solem ambit, ut in oppositione cum Sole perigæus factus infra Solem, descendat, ejusque orbem profundè ingrediatur, atque intersectet, ac propior terræ fiat, quàm ipse Sol, ut schema exhibet sub littera E.

VII.
Quintum Tychonicum.

Hoc Systema amplectuntur Longomontanus, Scheinerus, Blancanus, &c. recedunt tamen à Tychohe, quòd addant terram movere diurno motu circa centrum suum ab Occidente ad Orientem. Hic etiam

VIII.

Solet poni adhuc Systema aliud dictum Semitychonicum ex eo, quòd habeat omnia

Quid sit semitychonicum.

I. Per Systema hoc loco aliud non intelligo, quàm ordinem, seu dispositionem, & compositionem magnarum mundi partium, hoc est Elementorum, Stellarum, ac Cælorum, quo ad situm eorum inter se & ordinem, respectu unius centri universi, qua in re duæ sunt extremæ sententiæ, aliqui enim terram cum Elementis collocant in medio universi, five terra mobilis sit, five immobilis, circa quam rotantur Planetæ & Stellas fixæ. Alii verò Solem in Mundi centro collocant immobilem, & circa eum terram cum Elementis & planetis mobilem, juxta quas sententias diversæ etiam effinguntur Systemata.

II. Systema Primum itaque est Copernici dictum Copernicanum, à Nicolao Copernico Pruffo, quòd illud, olim ex parte excogitatum à Philalao Pythagorico, ac deinde refuscitatum à Luciano, tandem perfecit, ac plurimis argumentis fulcivit. Hoc itaque Systema in Centro Mundi Solem ponit immobilem, & circa eum proximè Mercurium diebus 80. suam revolutionem absolutem: Deinde Venerem novem menses à revolutione; Postea terra cum tota Elementari spherâ in orbe annuâ revolutione; Luna verò ambit terram, & Elementa revolutione unius Mensis. Deinde Mars circa Solem, tanquam centrum universi, revolutione biennali; Deinde Jupiter duodennali, & tandem Saturnus 30. annorum peragit: Fixarum verò spherâ ultima prorsus immobilis, & adeò vasto intervallo distans à spherâ Saturni, ut terra sit ad instar puncti, respectu illius, prout demonstrat Figura sub littera A. supra posita.

III. Quòd Systema licet communiter, & quasi omnes A catholici amplectantur Mathematici, & etiam nonnulli ex Catholicis rei novitate allecti, simpliciter tamen rejiciendum est, quia Sacræ Scripturæ expressè adversari videtur, quæ terræ quietem & Soli, aliisque astris motum adscribit, quare etiam prohibitum est à congregatione Sacra Anno 1616. die 23. Junii de mand. Pauli 5. Et iterum Anno 1633. de mand. Urbani Octavi.

IV. Secundum est Ptolomæicum, seu Chaldaicum, & vulgare communiter receptum, in quo terraqueus globus in centro mundi immotus quiescit, circa quem Elementa, & Cæli eo ordine collocantur, ut Luna infimum obtineat locum, deinde Mercurium, Venus, Sol, Jupiter, Saturnus & Stella fixæ, postea Cælum Christallinum, seu aqueum, & primum mobile, cujus Systematis Authores & inventores fuerunt Pythagoras, Archimedes, Chaldaei, Cicero, Plinius, Pto-

cum Tychonico, excepto, quòd Orbium Saturni & Jovis centrum ponat terram & non Solem, ut autem resolvam ego, quòdnam ex illis Systematibus sit eligendum, cum tota difficultas pendeat à soliditate, vel fluiditate Cælorum, prius propono sequentem quæstionem

QUÆSTIO II.

An Cæli sint solidi vel fluidi?

I.
Dua sententia, prima
asserit cælos
solidos, altera
liquidos.

Propter majorem intelligentiam præteritæ Quæstionis, utque sciatur, quod possit, quòdque assumi debeat Systema, hanc quæstionem hic explicare volui; in qua materia solemnes duæ sententiæ reperiuntur, prima etenim asserit Cælos omninò solidos esse, fundata in illo Job. 17. *Tu forsitan fabricatus es Cælos, qui solidi sunt, quasi æs fuscum*, unde dicit illa sententia, Cælos esse solidos, duos inquit Christalli impervios & impermeabiles. Confirmant suam sententiam ex illo ad Hebr. 4. ubi dicitur, Christum penetrasse Cælos. Altera opinio est extrema itidem autumans Cælos esse fluidos pervios, permeabiles, veluti aër pertransiri potest à volucris & aqua à piscibus, fundaturque hæc sententia, tum in Authoritate Scripturæ in Isaia, ubi dicitur: *Deum consilare Cælos, sicut ventum*, patrocinatur huic sententiæ Aristoteles, & SS. PP. præsertim Justinus, Eusebius Emis. Gregorius Nisæus, Chrysothomus, & c. quibus sententiis suppositis tanquam probabilibus, ut præteritæ & huic quæstioni satis faciam

II.
Si Cæli solidi
sunt Chaldaicum
accipiendum.

Dico I. Si Cæli solidi sunt, amplectendum est Systema Chaldaicum, seu Ptolomaicum.

Probatur: Quia motus Cælorum debet ordinatus esse, adeoque si Cæli non essent solidi, omnes ferè deberent simul moveri ad motum cujuscunque Planetæ, sed ad motum unius Planetæ non videntur omnes reliqui Cæli moveri; ergò si non omnes Cæli moventur ad motum unius planetæ, quodlibet Cælum, quilibet planeta particulari motu moveri debet, sed particulari motu moveri non potest, nisi sint Cæli solidi; ergò si Cæli solidi sunt, sustinendum est Systema Chaldaicum, seu Ptolomaicum.

III.
Si fluidi Tychonicum.

Dico 2. Si Cæli fluidi sunt, sustinendum est Systema Tychonicum.

Probatur: Quia demonstrari, & exhiberi non potest tam varius Veneris, & Mercurii ascensus, & descensus infra & supra Solem, prout hoc Systema demonstrat, experientiaque constat, SS. PP. narrant & Historici referunt frequenter, tum Cometæ supra Cælum, vel supra Solem ortos esse, Item Venerem nunc auctam, nunc minutam deprehensam, & similiter Martem nunc à Sole distantem, nunc propinquum visum fuisse. Unde

IV.
Cælum Planetarum fluidum.

Dico 3. Idem ad Quæstionem, Regio Cæli continens planetas, est omninò liquida, nequaquam dura & solida, sed omninò permeabilis. Hæc sententia reconciliare nititur præteritas duas. Unde unico excepto Quiduchrio, omnibus destituta est Patronis, in meum tamen trahere possum

Riccium, qui Cælos ex parte solidos, & ex parte affirmat esse liquidos, tamen

Probatur: Quia hæc Sola constitutio Cælorum admittenda est, quæ posita explicari possunt omnium astrorum phenomena & quæ sublatâ, ea explicari nequeunt, sed sublatâ & negatâ regionis illius liquiditate multa, quæ manifestè apparent, explicari non possunt, quæ posita multa facillimè elucidantur; ergò regio omninò est liquida: Probatur minor: nam in primis non potest explicari motus Martis, qui per eadem spatia cum Sole traducitur, ut Tychonis demonstrat Systema, idque communiter ab Astronomis admittitur. Confirmatur ex Cometis, qui sæpè supra Lunam & Solem suos cursus habent. Item posita hæc nostrâ sententiâ explicare possumus ea, quæ de motu Veneris & Mercurii aliorumque Planetarum, Solis, Jovis & Saturni videlicet vulgò proferuntur, nec nobis est necesse confugere ad orbis eccentricos, aut Epicyclos naturales, in quibus plurimum desudare solent.

Probatur Autoritate SS. PP. D. Augustini lib. 3. de Gen. ad litt. cap. 6. ubi expressè affirmat Cælos esse liquidos. D. Basilii Homil. 1. D. Chrysothomi hom. 12. ad populum Antiochenum, item homil. 6. supra Genesin, ubi habet: *Quid est, potius? nunquid dixit? absit. Videmus enim eos unico temporis momento transire spatium, & nunquam in uno stare loco, sed sum quem illi Dominus præcepit perficere & quomodo alii dicunt, factos multos Cælos, non ex Divina Scriptura hoc didicerunt, sed ex suis opinionibus, ut na dicant, impelluntur.*

Dico 4. Præter Cælum planetarum admittendum est adhuc Cælum solidum, præter scilicet Stellarum fixarum, hæc Conclufio quoad partem repugnat tum primæ & secundæ Conclufioni.

Probatur: Nam Job. 37. dicitur: *Cælos esse solidissimos & quasi ære fusos*, sed hoc attribui non potest Cælo Planetarum; ergò debet attribui Empyreæ & Firmamento. Patet minor ex præcedenti Conclufione; Probatur consequentia: Quia alii Cæli non sunt propriè dicti, quibus hoc accommodari possit. Confirmatur primò ex D. Paulo 2. ad Corint. 12. ubi dicit: *Scio hominem raptum usque ad tertium Cælum, sed Cælum tertium propriè dicitur Empyreum; ergò ad illud fuit Paulus raptus.* Subsumo, sed si sphæræ planetarum constituerent Cælos, Paulus non fuisset raptus usque ad tertium; ergò solum Cælum Firmamenti, & Empyreum est solidum, reliqui autem sunt fluidi: Probatur minor; nam nubes & aër improprie tantum dicuntur Cæli; ergò si raptus fuit ad tertium Cælum, & Cælum Planetarum unum & Firmamentum alterum esse debet, & tertium Empyreum. Confirmatur secundo; Quia ex Genesi habemus, quòd Deus creaverit Cælum, & terram & postea Firmamentum in medio aquarum, in quo Stellæ posuit, quare sententia asserens, omnes Cælos esse fluidos, firmitatem de Firmamento explicari non potest, præ firmamentum intelligendum esse aërem, cum aër nullâ constet firmitate, sed potius omninò fluiditate.